

PRŮLOM VŠEVOJSKOVÉ ARMÁDY NA DVOU A VÍCE SMĚRECH

Plukovník Karel Pernica

Ú v o d

Názory na provedení průlomu připravené obrany nepřítele s rozvinutím sil z chodu se ustálily na následujících formách rozvinutí:

- Svazky předurčené k průlomu po přesunu ze vzdáleného výchozího prostoru se rozvíjejí bez zastávky a provádějí zteč předního okraje nepřátelské obrany v předbojových nebo bojových sestavách,
- svazky před zahájením zteče provádějí krátkou zastávku k upřesnění směrů útoku a objektů zteče velitelům,
- zteč provádějí předsunuté odřady a jejich úspěchu využívají první sledy svazků,
- první sledy svazků v průběhu noci zaujímají spojovacími zákopy výchozí položení a tamodtud po krátké zastávce vyrazí ke zteči,
- zteč předního okraje (prvního obranného postavení) provádějí svazky v dotyku na široké frontě nebo na směrech, a tak vytvářejí podmínky pro zasazení prvního sledu útočící armády z chodu v hloubce prvního obranného pásma nepřítele.

Uvedené případy zahájení útočné operace byly již na mnoha místech vojenského odborného tisku rozpracovány, a to pro průlom vševojskové armády na jednom směru. Hlavním předpokladem úspěšného zahájení útočné operace v soudobých podmínkách je oprostit se od jakékoli šablony, a to nejen ve způsobech rozvinutí sil armády, ale i ve vlastní formě průlomu a ve vytváření operačního uskupení vševojskové armády. Cílem článku je podnítit diskusi o možném způsobu průlomu obrany nepřítele vševojskovou armádou na dvou a více směrech.

1. Vliv charakteru obrany nepřítele na volbu formy manévru

Vycházíme-li z posledních údajů buržoasní vojenské vědy o názorech na vedení obranné operace a obranného boje, zjišťujeme, že se obranná pásma svazků a svazů rozšiřují a prohlubují do hloubky, což je vyvoláno účinky zbraní hromadného ničení. Kromě toho organizační změny, zvláště pak začlenění atomového dělostřelectva a odpalovacích základen do svazků vto má podstatný vliv na organizaci a plánování útočné operace podle současného stavu buržoasní vojenské vědy. Armádní sbor bránící pásmo 40 až 80 km široké a 30 až 35 km hluboké může mít k dispozici 10 až 25 atomových granátů a střel. Polní armáda bránící pásmo 100 až 200 km široké, 80 až 100 km hluboké může mít k dispozici celkem 40 až 60 i více atomových granátů, střel a pum k vedení obranné operace. Vycházíme-li z předpokladu, že úderem zbraní hromadného ničení v průběhu útočné operace může být radikálně změněn poměr sil na zvoleném směru nebo v určitém prostoru, nutno počítat s tímž předpokladem u nepřítele. Množství zbraní hromadného ničení, vyčleněné polní armádě, armádním sborům a divisím, umožňuje při prozrazení zámyslu útočné operace silně narušit nejen za-

hájení, ale i provedení operace. Nejvýhodnějším a nejúčinnějším okamžikem k provedení hromadného úderu zbraněmi hromadného ničení nepřítelem je období před zahájením zteče, tj. v době, kdy se útočící svazky přesunují a rozvinují nebo kdy se zahajuje dělostřelecká a letecká příprava zteče.

Prostory soustředění armády připravené k průlomu s rozvinutím sil z chodu zpravidla neujdou pozornosti nepřítele. Pobyt a přesuny vojsk budou sledovány, aby velitel polní armády získal podklady pro provedení protipřípravy, a to podklady nejen prostorové, ale i časové. Značný dosah řízených a neřízených střel a mohutný účinek zbraní hromadného ničení dává nepříteli možnost provést snadno zdrcující úder na útočící vojska. Jestliže protipříprava v průběhu druhé světové války byla výjimečným případem a byla výhradně odkázána na dokonalou znalost příprav k útoku, může být v soudobých podmínkách protipříprava provedena dokonce i v průběhu dělostřelecké a letecké přípravy, jestliže se obránci podařilo utajit alespoň část palebných postavení atomového dělostřelectva a odpalovacích zařízení řízených a neřízených střel. Veliký dostřel atomového dělostřelectva a hlavně střel umožňuje soustředit jejich úder y z velké šířky a hloubky, a to od 28 km až do 800 km. Polní armáda má v obranné operaci k dispozici zpravidla tři oddíly Honest John (dostřel 32 km), jeden oddíl Redstone (dostřel do 500 km), jeden až dva oddíly Corporal (dostřel 120 km), tj. celkem 16 až 18 odpalovacích zařízení. Úder polní armády může být zesílen úderem skupiny armád v hodnotě nejméně tři oddílů Redstone a úder y Matadorů z prostředků taktického leteckého velitelství. Nutno předpokládat, že se asi 50 % odpalovacích zařízení polní armády podaří utajit do zahájení dělostřelecké a letecké přípravy, tj. celkem 10 až 12 odpalovacích zařízení mimo prostředky skupiny armád a taktického leteckého velitelství. 10 až 12 atomových úderů s tritolovým ekvivalentem od 30 do 100 KT bude vedeno do prostoru, kde podle vyhodnocení dělostřelecké a letecké přípravy útočící vševojskové armády je těžiště úderu, tj., kde je hlavní útočné uskupení. Tento úder nepřítele může silně narušit zahájení útočné operace a může vést k předčasnému vyčerpání druhých sledů. Protipříprava nepřítele může znemožnit zahájení útočné operace, jestliže protipříprava předejde zahájení přípravy a jestliže nepřítel použije všech děl a odpalovacích zařízení.

V období, kdy byly na bojišti výhradně klasické zbraně, bylo zahájení protipřípravy v průběhu dělostřelecké a letecké přípravy nebo podpory zteče vyloučeno, protože dělostřelecká a letecká příprava v poměrně krátké době napadla uchované a nezasažené prostředky nepřítele a nedopřála jim času k vystřelení potřebného množství střeliva určeného k protipřípravě. Soudobé zbraně zjednodušují zahájení protipřípravy a podstatně ztěžují organizaci a plánování útočné operace, protože provedení protipřípravy i v průběhu dělostřelecké a letecké přípravy vyžaduje poměrně málo času, a stačí několikaminutový úder, který nejenže nahrazuje dřívější dlouhodobou protipřípravu, ale svým účinkem ji daleko přesahuje.

Kromě případu, kdy útočící vojska zaujímají výchozí položení, jsou první sledy útočící armády vystaveny v holém terénu mohutným účinkům zbraní hromadného ničení. Sestava svazků bude tím zranitelnější, čím více se budou přibližovat nepřátelskému přednímu kraji, tj., kdy se budou rozvíjet do praporních nebo rotních proudů. Vlastní dělostřelecká a letecká

příprava a množství proudů napomáhá nepříteli určit prostor, kde jsou soustředěny hlavní síly útočící armády.

Za předpokladu, že nepřítel provede protipřípravu v průběhu dělostřelecké a letecké přípravy 10 až 12 úderů střel Corporal, Redstone a Honest John s tritolovým ekvivalentem od 50 do 100 KT, zničí živou sílu a bojovou techniku na prostoru 200 až 240 km² a vyřadí z boje živou sílu a bojovou techniku nejméně na dalších 200 až 240 km², tj. zasáhne prostor zhruba 500 km². Rozloha tohoto prostoru plně odpovídá prostoru, v kterém se rozvíjí první sled vševojskové armády, prolamující v pásmu 25 km se čtyřmi divisemi v prvním sledu (25 km × 20 km = 500 km²).

Provede-li nepřítel protipřípravu před zahájením dělostřelecké a letecké přípravy, může zasáhnout až dvojnásobný prostor, protože bude mít větší počet děl a odpalovacích zařízení k dispozici. V tomto případě může protipříprava vyřadit první sled dvou armád připravených k zahájení průlomu.

Uvedené příklady jasně dokazují zranitelnost vševojskové armády prolamující na jednom směru, i když budou provedena všechna opatření k zmaření nepřátelské protipřípravy. V celkovém propočtu možností nepřítel nebyly vzaty v úvahu oddíly atomových děl, které lze snadněji zjistit průzkumnými orgány a prostředky dělostřeleckého průzkumu.

Jedním z možných protiopatření je zahájení průlomu jednotkami v do-tyku, čímž se podstatně zvyšuje překvapení nepřítel a utajení směru hlavního úderu. Zároveň se získává čas k provedení úderů na odpalovací zařízení nepřítel. Druhým způsobem, který podstatně ztěžuje provedení protipřípravy nepřítel a usnadňuje zahájení a vedení útočné operace je průlom provedený na dvou nebo více směrech. Výhoda tohoto způsobu je i v tom, že do značné míry ztěžuje nebo znemožňuje nepříteli provádět protizteče a protiúder, čímž značně snižuje aktivnost obrany. Další výhodou tohoto způsobu je kromě klamání nepřítel o směr hlavního úderu možnost prolomit z chodu druhé a třetí pásmo obrany na široké frontě.

2. Průlom vševojskovou armádou na dvou a více směrech

Soudobé pojetí armádní obranné operace se čím dále více zaměřuje na manévrový ráz obrany, kde silné tankomechanisované zálohy v poměrně krátké době mohou přehradit prostory zasažené atomovými úder, a tak vytvořit předpoklady pro provedení protiztečí nebo protiúderu. Manévru záloh a druhých sledů nepřítel možno zabránit jak palbou, výsadky (taktickými i operačními), tak i úderem armády na dvou a více směrech v závislosti na celkovém zhodnocení situace. Souběžně vedené úder ztíží veliteli armádního sboru a veliteli polní armády nepřítel provést nutná aktivní opatření, ať již k přehrazení směru úderu útočících vojsk nebo k provedení protizteče nebo protiúderu. Útočí-li armáda na několika směrech, roztíná v pravém slova smyslu nepřátelskou obranu, zbavuje obránce výhodných čar k provedení protiztečí a protiúderů a přivádí každé rozmístění záloh nebo druhého sledu nepřítel pod dva boční úder.

Úder na několika směrech umožňuje utajit směr hlavního úderu útočící vševojskové armády a tak podstatně ztížit a rozptýlit provedení úderů nepřátelskými zbraněmi hromadného ničení na hlavní úderné uskupení útočnicka. Taktéž zasažení druhých sledů jak divisí, tak i vševojskové armády bude podstatně ulehčeno z hlediska jejich operační nutnosti na bojišti,

protože mohou být přesunuty na jiném směru, než budou zasazeny. Tím lze před nepřítelem utajit zámysl útočné operace, což je hlavním předpokladem jejího splnění. Nepřítel v obraně se bude vždy snažit zjistit dvě věci, které by mu odhalily zámysl velitele útočící armády, a to

- prostor a čas zahájení útočné operace, tj. rozmístění hlavního úderného uskupení a dobu zahájení útoku,
- směr hlavního úderu, místo a čas zasazení druhého sledu útočící armády.

Pro tato dvě rozhodující období obranné operace bude nepřítel zpravidla plánovat nejen úder maximálního počtu zbraní hromadného ničení, ale plánovat a upřesňovat dobu, místo a směr provedení protiúderu. Bude-li mu vzata možnost zjistit směr hlavního úderu, zjistit hlavní úderné uskupení protivníka a jeho předpokládaný manévr, stěží bude včas reagovat na pohyby svazků útočící armády. Přistoupí-li k tomu ztížené provedení manévru zálohami a jejich boční ohrožení, nezbyvá obránci nic jiného než spěšně zaujmout obranu na předem připravených obranných pásmech. Bude-li znemožněno provedení protizteče a protiúderů, zvýší se tempo útočné operace, protože útočící armáda nemusí vyčleňovat síly a prostředky na jejich odražení, a tím zeslabovat úder vedený do hloubky obrany nepřítele. Je podstatný rozdíl, zaujme-li nepřítel výchozí položení k protiúderu nebo je úderem útočící armády této možnosti zbaven a nemá dostatek času k organizaci obrany v hloubce nebo k organizaci a provedení střetnutí.

Další výhodou úderu na několika směrech je vyloučení nutnosti vést zdlouhavé boje na obklíčení a zničení obklíčených uskupení nepřítele. Manévr na obklíčení a zničení nepřítele odnímá síly a prostředky k vedení úderu do hloubky, obklíčované uskupení nepřítele ohrožuje bok a týl hlavních sil, a to i v tom případě, kdy obklíčení je skončeno a obklíčené uskupení zahajuje vyjití z obklíčení. Nehledě k uvedeným nevýhodám je manévr na obklíčení a zničení nepřítele zdlouhavou záležitostí. Při průlomu na několika směrech bude sice docházet k poloobklíčení nebo k obklíčení nepřátelských uskupení, ta však budou poměrně malá, takže jejich likvidace může být provedena jen údery letectva a dělostřelectvem, a to ještě v průběhu průlomu prvního obranného pásma nepřítele.

Průlom na několika směrech vyžaduje však i větší a důkladnější přípravy útočné operace, protože obrana nepřítele musí být podrobně zkoumána v celém útočném pásmu, musí být přihlíženo ke zvláštnostem terénu, k pravděpodobnému zámyslu vedení obranné operace a obranných bojů armádních sborů a k množství přidělených atomových úderů. Při hodnocení obrany nepřítele a jeho zámyslu vedení obranné operace je nutno přihlížet k možnostem a pravděpodobnosti vedení boje, a to jak posícním, tak i mobilním způsobem. V závěru zhodnocení nepřítele a terénu nutno určit směry úderů jednotlivých svazků prvního sledu, čáry zasazení svazků druhého sledu, a to ve dvou variantách. I když úder na několika směrech podstatně zlepšuje vedení útočné operace na mobilní obranu nepřítele, kterou se ne vždy podaří předem zjistit, nutno určit pravděpodobné prostory, které nepřítel bude se snažit bránit. Na tato místa může být pak veden úder jednoho nebo dvou svazků, a to buď čelně nebo bočně v závislosti na rázu obranného objektu a na množství sil a prostředků, které nepřítel vyčlenil k jeho obraně a k provedení protizteče.

V dosavadní teorii použití zbraní hromadného ničení se všeobecně vychází ze zásady, že hromadným úderem zbraní hromadného ničení možno

velmi podstatně změnit poměr sil na určitém směru nebo v určitém prostoru. I když tato teorie je správná, je nutno počítat, že podobné úvahy provádí i nepřítel, tj. že i on se bude snažit změnit pro sebe nevýhodný poměr sil masovým úderem zbraní hromadného ničení na hlavní úderné uskupení útočící armády. Proto je nutné nevytvářet v žádném období útočné operace taková uskupení, na která by nepřítel mohl provést masový úder zbraní hromadného ničení. Dále z toho vyplývá, že nutno předpokládat přibližně stejný poměr sil a prostředků pro případ, kdy se štábu vševojskové armády nepodaří včas zjistit a provést údery zbraněmi hromadného ničení a předejít nepříteli v jeho úderech. Vycházíme-li z tohoto předpokladu, bude vševojsková armáda dosavadního složení prolamovat přibližně v pásmu jednoho armádního sboru nepřítel, tj. v pásmu širokém 40 až 60 km. Protože se pásmo průlomu při útoku na několika směrech podstatně zvyšuje, bude zpravidla malý rozdíl mezi útočným pásmem a pásmem průlomu. Tento rozdíl nebude zpravidla přesahovat 10 až 20 km. Je pochopitelné, že armáda na podružném směru frontu bude mít poměr mezi pásmem průlomu a útočným pásmem přibližně takový, jak je tomu při průlomu na jednom směru, i když armáda na podružném směru může taktéž prolamovat na dvou i více směrech.

Širší pásma průlomu armád prvního sledu frontu zvětšují pásmo průlomu frontu, a to z 50 až 60 km na 100 km i více. Zvětšená šířka frontového pásma průlomu umožňuje frontu snadnější zasazování druhého sledu frontu, který není odkázán na padesátikilometrový koridor, kde armáda druhého sledu frontu je pod masovým úderem zbraní hromadného ničení polních armád nepřítel a prostředků velitele skupiny armád a taktického leteckého velitelství. Kromě toho umožňuje širší pásmo průlomu frontu provedení klamného manévru frontovými prostředky k oklamání o směru zasazení druhého sledu frontu a o čáře zasazení. Velitel skupiny armád bude všemi prostředky průzkumu střežit druhý sled frontu a předem připravovat manévry svými prostředky. Oklamání nepřítel, přesun jeho prostředků na jiný směr, než kde bude zasazována armáda druhého sledu frontu, podstatně zvýší tempo útoku, protože armáda druhého sledu frontu nebude nucena vést střetné sražení s přisunovanými zálohami velitele skupiny armád nebo prolamovat předem obsazené pásmo obrany. Oklamané zálohy velitele skupiny armád bude ničit některá z armád prvního sledu za masového úderu zbraní hromadného ničení.

Průlom na několika směrech vyžaduje většího počtu zbraní hromadného ničení na průlom prvního pásma obrany přibližně o $\frac{1}{3}$ až $\frac{1}{2}$ dosavadní normy. Tato větší spotřeba bude částečně uhrazena doposud plánovanými údery na odražení protiztečí a protiúderů a na ničení větších obklíčených uskupení nepřítel. Přesto je nutno vševojskové armádě v tomto případě přidělit větší počet zbraní hromadného ničení, než je dosud vžitá norma, a to asi o $\frac{1}{4}$ až $\frac{1}{3}$. Kromě toho je nutno počítat s mohutnými údery dělostřelectva na nepřítel, který zůstává mezi jednotlivými směry úderů svazků prvního sledu armády. Nutno předpokládat nejméně jeden atomový úder na zálohy v tomto prostoru (ekvivalent podle velikosti zálohy) a palbu dělostřelectva na jednotky nepřítel, bránící opěrné body a rajóny. Cílem této palby je zabránit nepříteli stažení těchto jednotek z obrany jednotlivých postavení a jejich použití na některém postavení v hloubce nebo k protiztečím do boku útočících svazků. K plnění tohoto úkolu může být

použito dělostřelectva svazků v obraně, které zná cíle a jejich ráz a svým dostřelem úplně stačí. Při úderu vševojskové armády na dvou směrech vzdálených od sebe 10 až 15 km nutno plánovat kromě úderů zbraněmi hromadného ničení i úderů letectva a raketovými střelami, protože v tomto prostoru může se bránit až jedna divise nepřítel.

Průlom na několika směrech je zvláště výhodný, když se zahájení útočné operace předpokládá s rozvinutím sil z chodu. Široké pásmo průlomu umožňuje snazší volbu a určení pochodových os a snazší rozvinutí svazků prvního sledu. Vzdálenost jednotlivých svazků nejméně 5 km od sousedního svazku zabezpečuje menší zranitelnost při úderu zbraněmi hromadného ničení nepřítel, protože je za hranicí bezpečnostní vzdálenosti 2 až 3 km. Průlom na několika směrech ztěžuje nepříteli použití klasického dělostřelectva, nutí ho k decentralisaci a tříštění úderů. Taktéž vede k desorientaci při použití tankových záloh, které budou mít zpravidla za úkol přehradit prostory úderů zbraní hromadného ničení a tím i směry hlavních úderů svazků. Tato skutečnost však nesmí vést k podceňování možností tankových záloh nepřítel; nepřítel jich může použít buď decentralisovaně na několika směrech nebo soustředěně na jeden směr úderu svazku prvního sledu, o kterém bude předpokládat, že je na směru hlavního úderu armády. Současná organizace motostřelecké divise dává plně předpoklady k úspěšnému boji na osamoceném směru, protože zdaleka převyšuje palebnou sílu navrhovaných divisí kapitalistických armád. Na jednu pěší nebo pentomickou divisi mohou útočit až dvě motorisované střelecké divise. Bereme-li v úvahu, že až jednu třetinu divisí nepřítel zničí zbraně hromadného ničení, zůstává poměr sil 1 : 3 ve prospěch motorisovaných střeleckých divisí. Nepřítel může úderem zbraní hromadného ničení změnit poměr na některém směru na 1 : 2 až 1 : 1.

3. Vytváření operačního uskupení vševojskové armády při průlomu na dvou a více směrech

Průlom na dvou a více směrech dává možnost k nešablonovitému vytváření operačního uskupení vševojskové armády v útočné operaci. Variant operačního uskupení vševojskové armády je mnoho. Jaká varianta bude zvolena, závisí na konkrétních podmínkách, a to:

- na celkovém zámyslu útočné operace frontu a na zámyslu velitele armády, který bude nutno rozpracovat vždy ve dvou variantách, zvláště co se týká zasazení druhého sledu armády,
- jaký je ráz obrany nepřítel a předpokládaný zámysl nepřítel vedení obranné operace a obranných bojů armádních sborů prvního sledu,
- na výsledcích průzkumu, zvláště jde-li o sílu, složení jednotlivých záloh nepřítel, o prostor jejich rozmístění a ráz protiatomového manévru,
- do jaké míry terén dovoluje provedení úderů na dvou a více směrech, a to nejen na předním okraji a v hloubce obrany nepřítel, ale i na vlastní straně, tj. jak umožňuje nebo ztěžuje rozvinutí svazků prvního sledu na jednotlivých směrech úderu,
- na formě zahájení útočné operace a na způsobu rozvinutí sil z chodu,
- na úkolech a možnostech sousedních armád a na vzdálenosti jejich úderů od úderů krajních svazků armády,

- na celkovém množství zbraní hromadného ničení, určených pro útočnou operaci, a na předpokládaném množství úderů zbraní hromadného ničení nepřítele,
  - na počtu divisí vševojskové armády a na jejich organizační struktuře,
  - na množství a palebné síle přiděleného dělostřelectva všech druhů a na úderné síle podpůrného letectva.
- Protože variant úderu na dvou i více směrech je velmi mnoho, uvedu v článku jen ty nejtypičtější.

V a r i a n t a 1 (příloha 1)

Vševojsková armáda prolamuje na dvou směrech, a to tak, že úder je prováděn vždy dvěma divisemi na jednom směru v pásmu širokém 12 až 20 km. Mezi jednotlivými úderými je mezera 10 až 16 km v závislosti na rázu terénu a na hodnotě nepřátelských sil v tomto prostoru. Útočné pásmo armády zahrnuje 5 až 10 km pasivních úseků od boků krajních úderných uskupení. Sousední armády taktéž prolamují ve vzdálenosti 5 až 10 km od hranic armády. V této variantě může být některé z úderných skupení předem zesíleno tím, že do jeho druhého sledu bude předem vyčleněna další divise. V tomto případě bude výhodné, aby celému uskupení velel buď velitel sboru nebo zástupce velitele armády. Celkové útočné pásmo armády je v daném případě široké 44 až 76 km, při čemž pásmo průlomu je široké 34 až 56 km, tj. zahrnuje prostor mezi dvěma úderými, v kterém jsou nepřátelská vojska ničena mohutnou palbou dělostřelectva a úderými letectva, kromě úderů zbraní hromadného ničení na soustředěné zálohy. V této variantě je přibližně třeba asi 17 úderů zbraní hromadného ničení s různým tritolovým ekvivalentem.

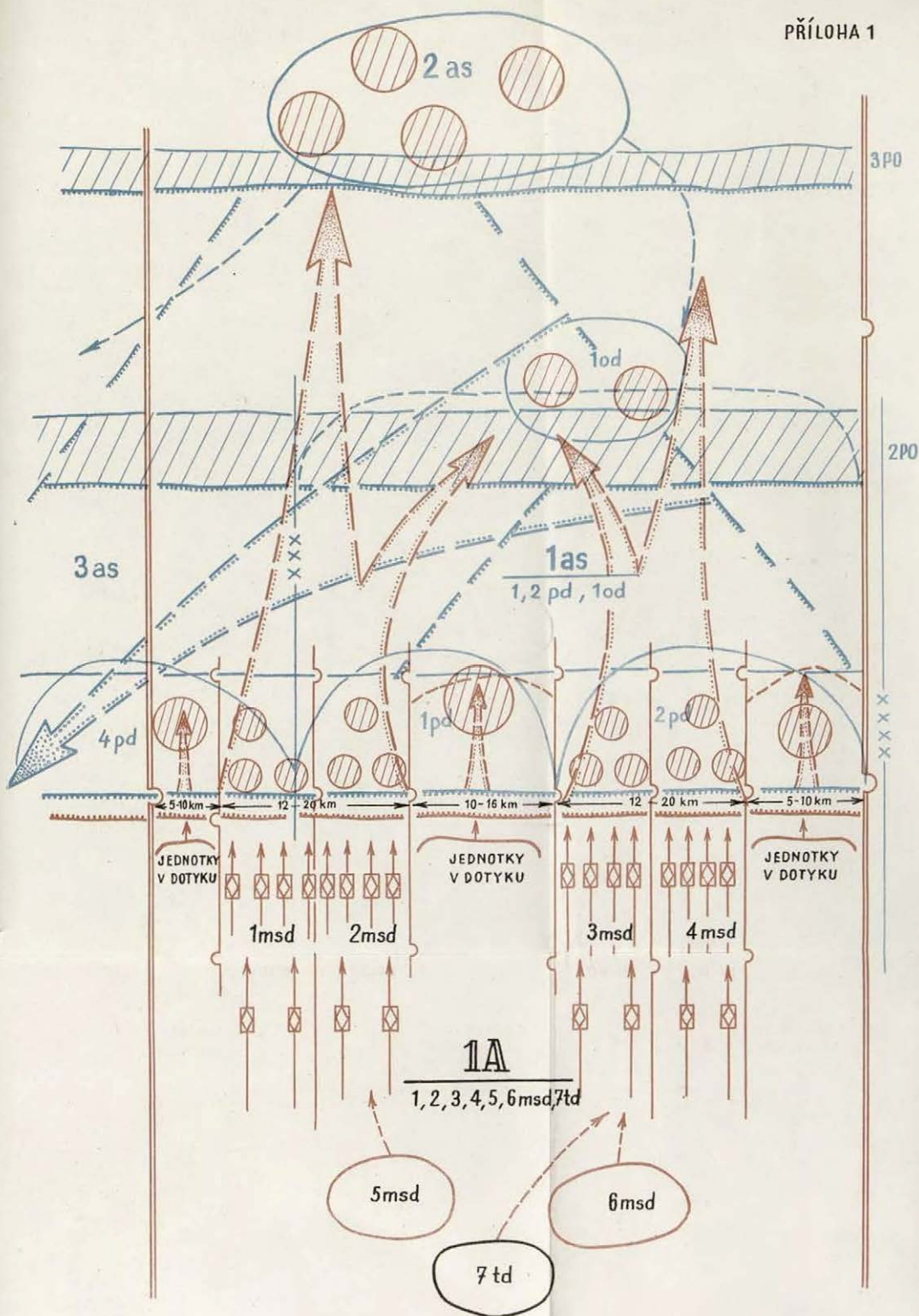
Druhý sled armády je umístěn buď za některým úderným uskupením prvního sledu nebo za středem sestavy připraven zesílit úder některého uskupení a rozvíjet útok do hloubky obrany nepřítele. Tento způsob operačního učlenění armády vyžaduje vytvoření dvou armádních dělostřeleckých podskupin, dvou dělostřeleckých protitankových záloh a dvou pohyblivých odřadů zatarasovacích. Protiletadlové dělostřelecké skupiny mohou být vytvořeny celkem čtyři, a to po jedné na každém směru úderu, jedna v prostoru rozmístění druhého sledu armády a jedna pro obranu týlových útvarů a zařízení armády. Tohoto způsobu průlomu bude výhodné použít, když prostor mezi jednotlivými úderými je dostupný tankům, tj. neposkytuje nepřátelským jednotkám zvláštních obranných výhod nebo naopak když útočné pásmo armády je rozděleno těžko dostupným prostorem. V takovém případě může být šířka mezery mezi jednotlivými údernými uskupeními armády větší než 15 km.

Výhodou této varianty je souvislý úder dvou divisí, omezení manévru druhého sledu armádního sboru nepřítele a možnost vyhnout se nepřátelské protipřípravě nebo ji oslabit.

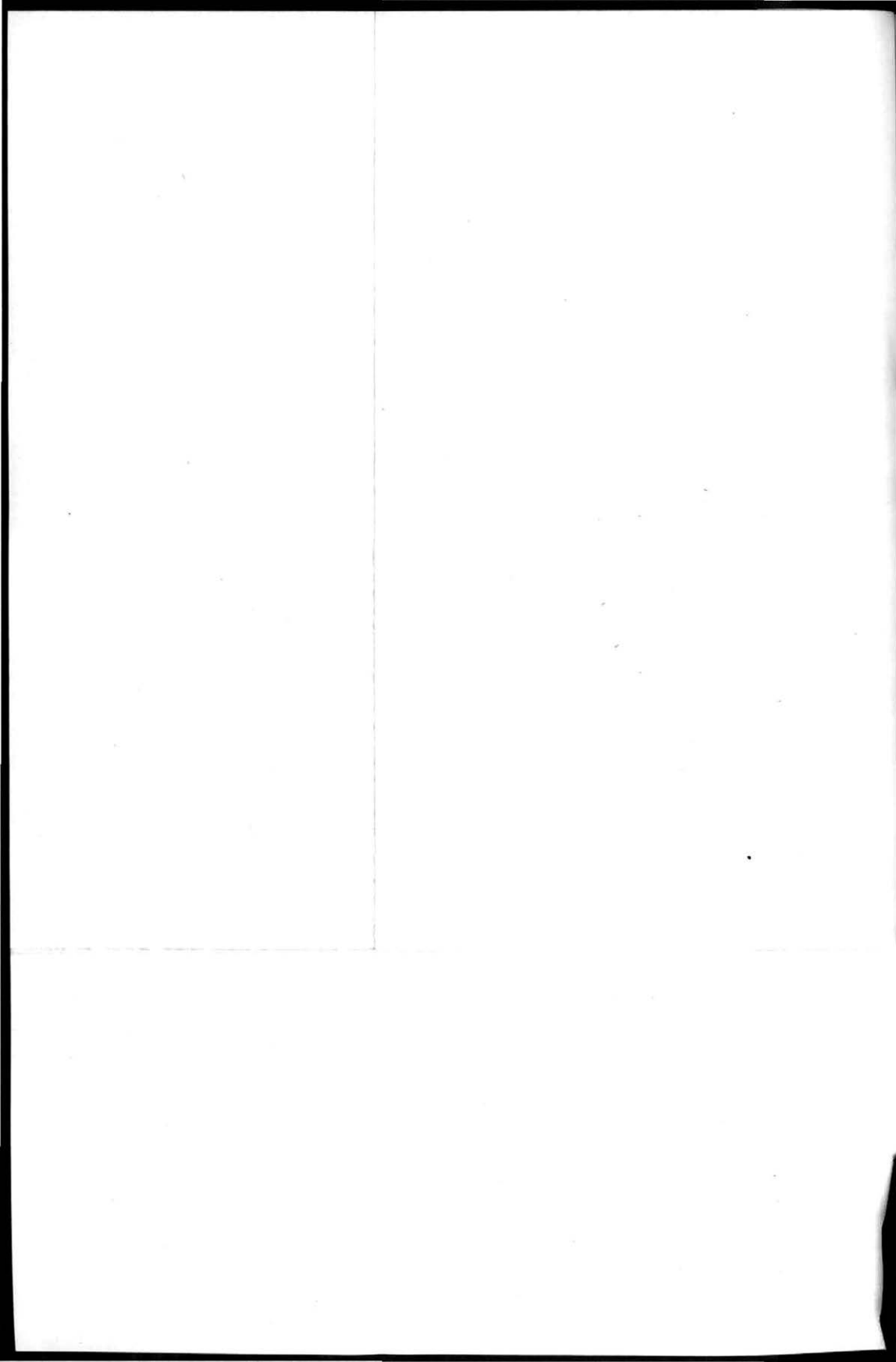
V a r i a n t a 2 (příloha 2)

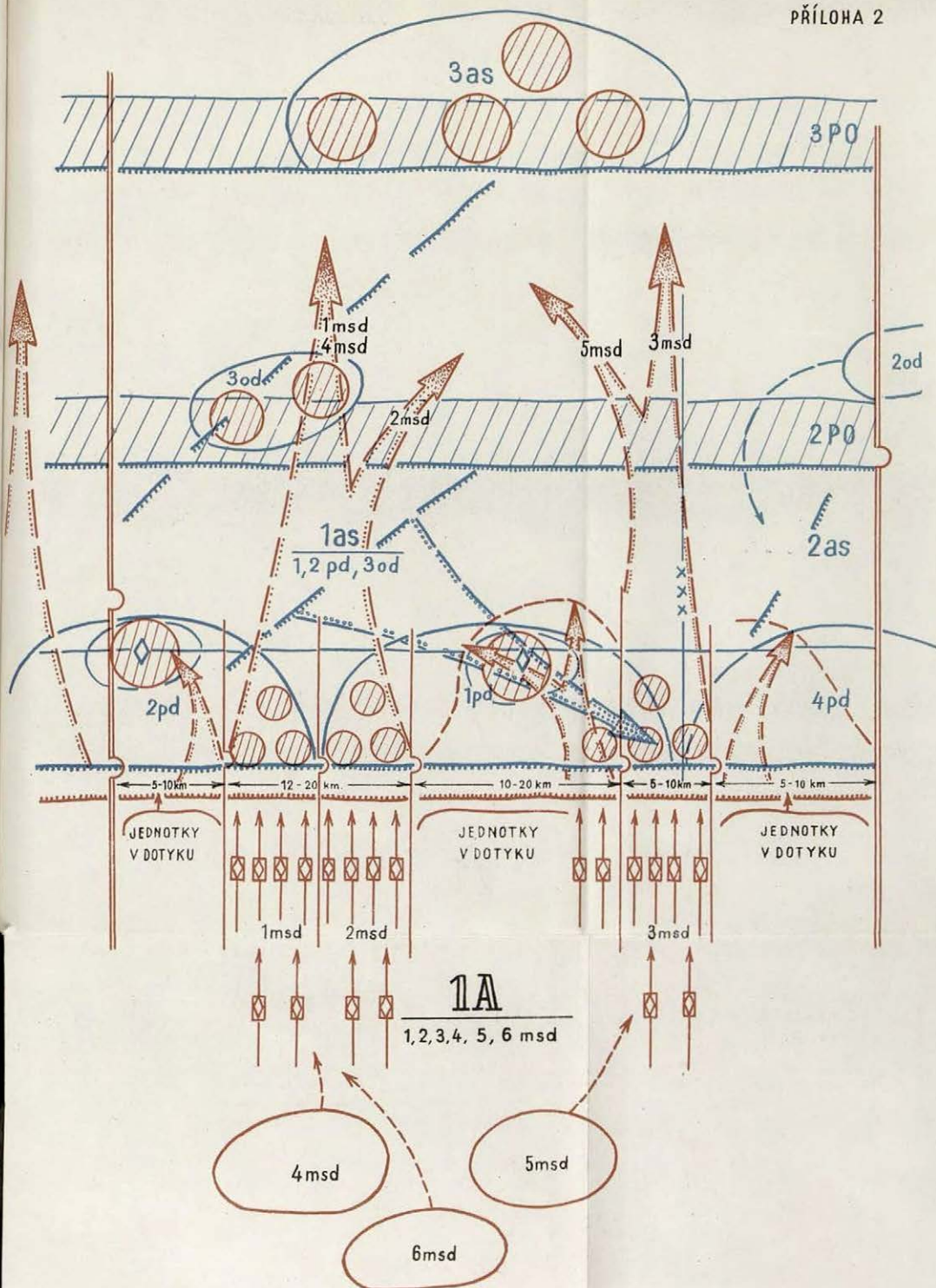
Je obdobná jako varianta 1 s tím rozdílem, že úderné uskupení armády je na jednom směru tvořeno jen jednou divisí (má-li armáda menší počet divisí) nebo divisemi za sebou, k rozvíjení úderu do boku nepřátelských jednotek, bránících prostor mezi jednotlivými směry úderu. V daném případě může sousední armáda útočit jedním až dvěma svazky těsně podél

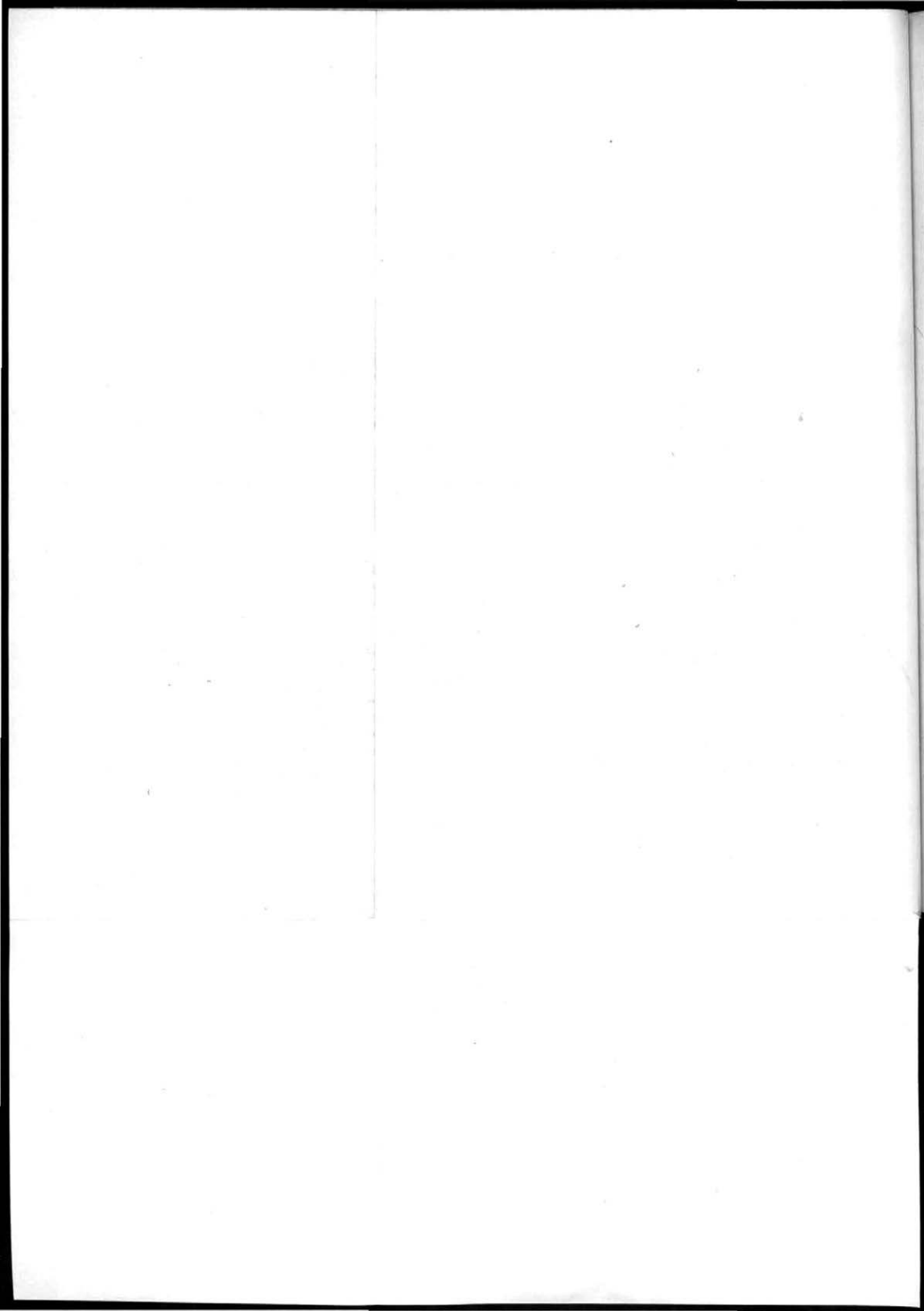

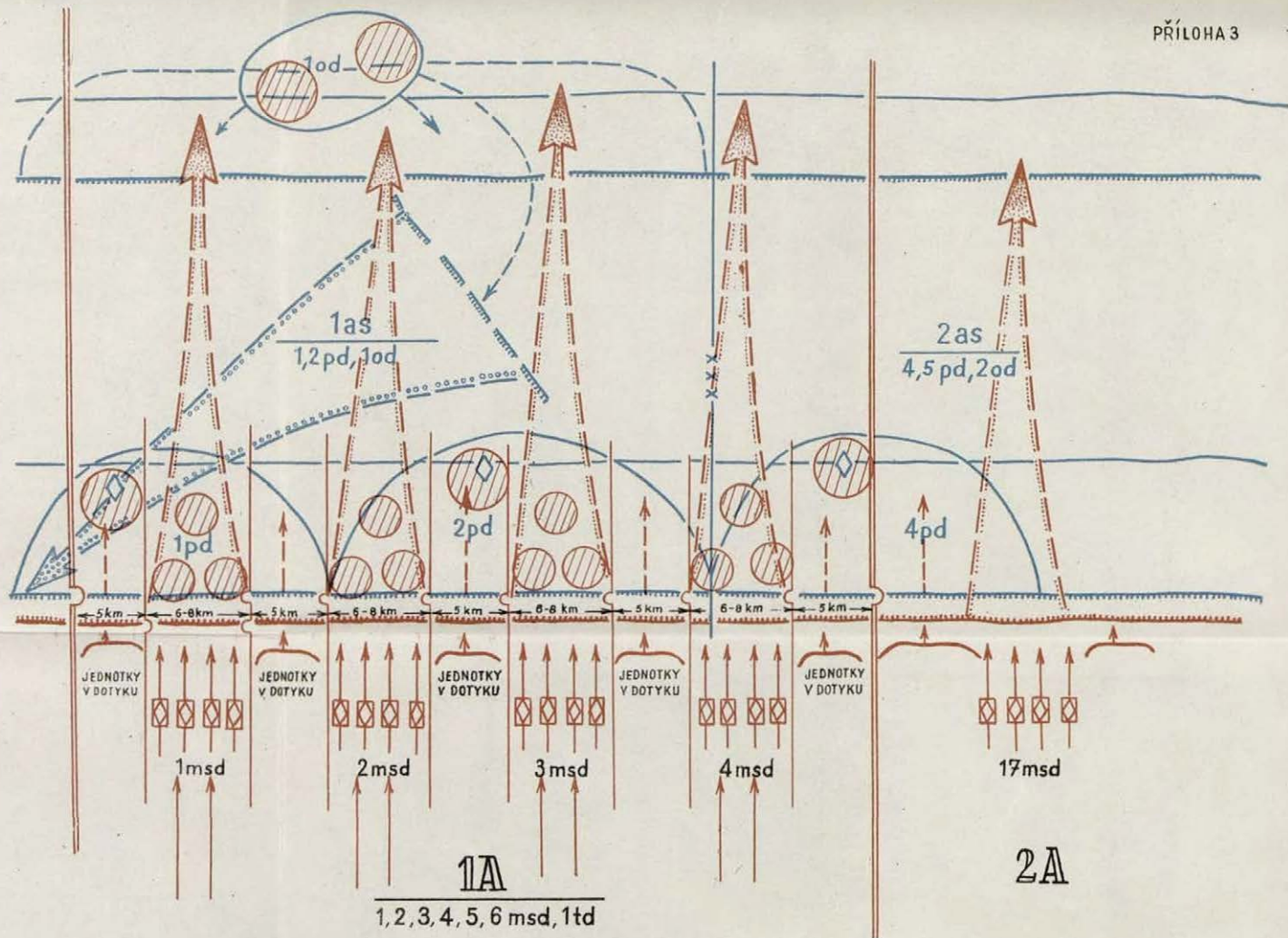

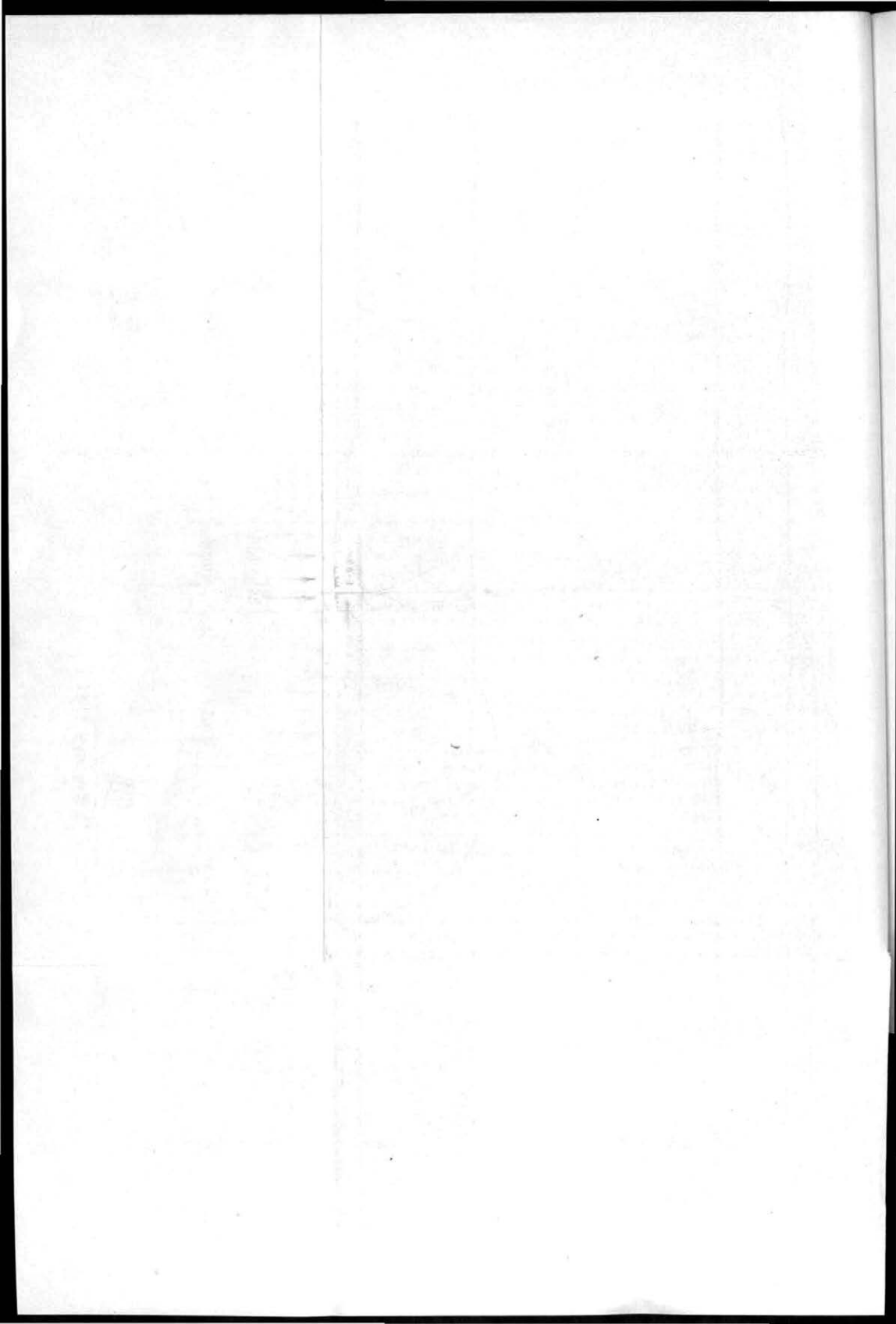

armádní hranice, čímž úder divise nebude tak osamocen. Útočné pásmo armády může v daném případě dosahovat 38 až 61 km a potřeba atomových úderů bude menší asi o 3 údery, tj. celková potřeba bude asi 14 úderů.

Varianta 3 (příloha 3)

Armáda provádí průlom třemi až čtyřmi divisemi v prvním sledu, při čemž každá divise útočí na samostatném směru a v mezerách mezi jednotlivými údery divisi se nebrání více než jedno skupení pentomické divise.

V tomto případě, kdy obrana nepřítele je v pravém smyslu slova roztínána údery armády, je nepříteli ztíženo provedení protipřípravy, protože tato protipříprava nemůže zasáhnout více než jeden svazek. (Vycházíme stále ze stejného předpokladu, že 50 % zbylých odpalovacích zařízení nepřítele může pokrýt asi 500 km².) Taktéž je do značné míry ztíženo provedení protiztečí a protiúderu, protože armáda útočí na výchozí prostory k protiztečím a protiúderům jak čelně, tak i z boku a týlu. Tato varianta nejlépe vyhovuje požadavkům klamání, protože neumožňuje nepříteli rozpoznat, kde je veden hlavní úder armády, tím ztěžuje nepříteli plánování hromadných úderů zbraní hromadného ničení, plánování a zahájení příprav a přesunu k zaujetí výchozích prostorů k provedení sborové protizteče a armádního protiúderu. Naproti tomu má velitel útočící armády výhodu při zasazování svého druhého sledu, protože má k dispozici dostatečně široký prostor k provedení manévru druhým sledem tak, aby nebyl zasažen úderem zbraní hromadného ničení nepřítele nebo zásahem záloh velitele sboru a velitele polní armády. Velitel vševojskové armády má tak větší možnost zasadit druhý sled armády na kterémkoli směru podle vývoje situace na bojišti. Je-li průlom veden na jednom směru, pak stěží může velitel armády reagovat na změnu situace, protože mu pásmo průlomu dovoluje jen jeden směr přesunu a zasazení druhého sledu armády. Je pochopitelné, že do zasazení druhého sledu musí být úderem zbraní hromadného ničení, dělostřelectvem a letectvem zničena ta bojová skupina nepřítele, která se brání v mezerách mezi jednotlivými údery divisi prvního sledu.

Takto provedený úder umožní prolomit obranu nepřítele v celé šířce útočného pásma armády, tj. 44 až 52 km. Údery svazků prvního sledu musí být vedeny na hluboce členěnou obranu nepřítele, protože mezery mezi svazky budou zpravidla bráněny slabšími silami, nevznikne zvláštní ohrožení boků a týlu útočících svazků prvního sledu.

Svazky prvního sledu budou zpravidla více zesíleny než při variantě 1 a 2, protože povedou boj samostatněji a zásah armádních prostředků by mohl přijít pozdě. Divise budou zesíleny dělostřelectvem na úkor armádních dělostřeleckých podskupin, protiletadlovým dělostřelectvem, aby mohly vytvořit silné protiletadlové skupiny. Divise útočící na bocích armády budou zesíleny protitankovým dělostřelectvem na úkor armádní protitankové zálohy v závislosti na vzdálenosti úderu sousedních armád. Vševojsková armáda bude v tomto případě vytvářet jen zálohy jednotlivých druhů vojsk k zesílení a nahrazení ztrát divisi prvního sledu nebo k zesílení divisi druhého sledu při jejich zasazení. Armádní dělostřelecká skupina zvláštního určení může být silnější, aby mohla plnit úkoly v celém útočném pásmu armády, které může dosahovat 44 až 52 km. Operační učlenění vševojskové armády zůstává ve dvou sledech, při čemž síla druhého sledu

bude závislá na počtu divisí v armádě a na počtu divisí vyčleněných do prvního sledu. Po skončení průlomu prvního pásma obrany nepřítele, tj. v okamžiku, kdy divise prvního sledu přechází k pronásledování a organisují průlom druhého pásma obrany, může být znovu vytvořena armádní protitanková záloha nebo zesílena (byla-li vytvořena i na začátku průlomu) z prostředků, které byly dány divisím.

Tento způsob průlomu může plně využít jednotek v dotyku k útoku s omezeným cílem v mezerách mezi údery divisí prvního sledu. Jejich úkolem může být likvidace nepřítele v prostorech mezi jednotlivými údery divisí prvního sledu. Jednotky v dotyku zahajují útok současně s prvním sledem armády a provádějí ho v bojových sestavách. V některých případech může útok jednotek v dotyku předcházet před úderem prvního sledu armády na způsob silného průzkumu bojem, který by však od dosavadních zvyklostí byl veden na podružných směrech. Smíchání jednotek v dotyku s vojsky prvního sledu armády není možné, protože první sled armády může provádět průlom v předbojových sestavách, tj. na transportérech. Využití jednotek v dotyku k útoku na některých směrech umožňuje lepší jejich využití a odstraňuje složité přeskupení nebo překračování, jak je dosud zvykem. Přesto však tento způsob využití jednotek v dotyku vyžaduje dokonalé součinnosti a organisace velení.

Jak již bylo uvedeno, zbavuje průlom na několika směrech velitele armádního sboru nepřítele možnosti provést sborovou protizteč a nutí ho organisovat obranu na druhém pásmu obrany. Provádí-li vševojsková armáda průlom jen na jednom směru, zaujímá velitel armádního sboru nepřítele obranu na druhém pásmu obrany jen na směru úderu vševojskové armády, tj. ne v celém obranném pásmu sboru. Při průlomu na několika směrech je pásmo průlomu tak široké, že velitel armádního sboru je nucen zaujmout obranu druhého pásma obrany v celé šířce obranného pásma, protože nemůže odhadnout směr hlavního úderu. Hustota obrany a tím i její odolnost je v takovém případě velmi malá, protože obrněná (peší divise) je nucena bránit pásmo 40 až 60 km široké, což je nad její možnosti. Tato skutečnost umožňuje divisím prvního sledu vševojskové armády prolomit bez jakýchkoli obtíží z chodu druhé pásmo na široké frontě a na kterémkoli směru. Malá hustota obrany druhého pásma obrany nepřítele na druhém pásmu obrany ulehčuje i plnění úkolu taktických výsadek, kterých na toto pásmo v průběhu přechodu do pronásledování (tj. po skončení průlomu prvního pásma obrany) bude použito.

Druhý sled armády může být v závislosti na průběhu operace zasazen buď v taktické hloubce obrany nepřítele nebo až za ní k průlomu třetího pásma obrany a k sražení s bližšími operačními zálohami nepřítele. Vyčítáme-li z předpokladu, že v pásmu obrany polní armády bude zpravidla útočit front se dvěma až třemi armádami v prvním sledu, může být situace bližších operačních záloh nepřítele, tj. druhý sled nebo záloha velitele polní armády, v obdobné situaci jako druhý sled sboru. Bude vytvořena taková situace, že nebudou podmínky pro provedení protiúderu a veliteli polní armády bude vnucena pasivnost v použití jeho druhého sledu.

Velitel vševojskové armády bude se snažit zasazovat svůj druhý sled postupně, aby nevytvořil podmínky pro masový úder nepřátelských zbraní hromadného ničení, aby klamal nepřítele o směru hlavního úderu a aby

měl dostatek sil a prostředků k provedení předem plánované nepřetržitosti boje. V některém případě, kdy si vývoj situace vynutí zasazení většiny sil druhého sledu armády na jednom směru v jednu dobu, bude nucen zesílit svou vševojskovou zálohu z divise prvního sledu. Zpravidla půjde o divisi, v jejímž pásmu je zasazován druhý sled armády a která je jím překročena.

Není vyloučeno, že část druhého sledu bude zasazena k prolomení nebo k doprolomení taktické hloubky obrany nepřítele, tj. při boji o druhé pásmo obrany. Zasazení svěží divise ještě v taktické hloubce obrany bezpochyby zvýší tempo operace, protože se změní poměr sil, divisím prvního sledu na hlavním úderu bude umožněno vytvořit si druhé sledy, a tak získat podmínky pro udržení plánované nepřetržitosti boje. Tento případ bude zpravidla vždy, kdy zahájení operace bylo provedeno v dopoledních hodinách, a to z jakéhokoli důvodu, nebo v ročním období, kdy délka světlého dne je malá. V průběhu druhého dne operace, kdy bude zasazen zbytek druhého sledu armády, může si velitel armády vytvořit silnou vševojskovou zálohu z počtů divisí původního prvního sledu. To bude možné, protože divise prvního sledu zpravidla při této formě průlomu nebudou vázány odražením protizteče druhého sledu armádního sboru a jeho ničením.

Přesun druhého sledu armády bude ulehčen v tom, že bude mít k dispozici větší počet komunikací, což umožňuje snadnější jeho manévr, rozptýlenější sestavu, kratší dobu přesunu na čáru zasazení a tím i menší dobu, po kterou může nepřítel na přesunující se svazky působit. Prováděl-li armáda průlom jen na jednom směru, má druhý sled k dispozici pásmo maximálně 20 až 25 km široké, což nutí štáb armády plánovat a provádět přesun druhého sledu po dvou komunikacích na každou divisi. Při průlomu na několika směrech umožňuje široká pásma průlomu okolo 50 km přesun divisí druhého sledu na třech až čtyřech komunikacích, tj. v široké sestavě se značně kratšími proudy. Tím je nepříteli ztěženo použití zbraní hromadného ničení, protože doba zasazování je poměrně kratší, tj. má méně času k upřesnění a provedení úderů, ztěžuje se mu možnost upřesnit hlavní uskupení druhého sledu a směr jeho úderu. Široká sestava druhého sledu na čáře zasazení umožňuje jak veliteli armády, tak i velitelům zasazovaných divisí provést manévr k soustředění jednotek a svazků k mohutnému úderu na třetí pásmo obrany. Na druhé straně ztěžuje vedení obranného boje bránícím se divisím nepřítele, protože předem nemůže plánovat úder y všech zbraní a přesun záloh na ohrožený směr. Průlom může být proveden z chodu na široké frontě a tak zkrácen na minimum čas a prostor, v kterém druhý sled armády organizuje a provádí průlom. Z toho vyplývá, že se zasazení druhého sledu musí vyznačovat vysokou manévrovostí, což ovšem vyžaduje jak od štábu armády, tak i od štábů divisí a velitelů pluků rozhodnou činnost a dokonalou organizovanost. Hlavním problémem je provedení současněho úderu na třetí pásmo obrany v celé šířce zasazovaného druhého sledu a v pásmech útoku divisí prvního sledu, které úder druhého sledu zabezpečují na bocích. Přesun druhého sledu armády musí být proto sladěn s útokem divisí prvního sledu, aby nenastala časová mezera mezi úder y těchto dvou prvků operačního učlenění armády. Velitel armády musí provádět zásah svými prostředky tam, kde divise prvního sledu je zdržována, aby se její tempo útoku zvýšilo.

Z á v ě r

Uvedený průlom vševojskové armády na dvou a více směrech skýtá mnoho podkladů pro další diskusi, protože má mnoho výhod, ale i nevýhody. K nevýhodám se řadí požadavek vysoké organisovanosti činnosti divisí prvního sledu, součinnost mezi divisemi prvního sledu útočícími od sebe na vzdálených směrech, součinnost mezi prvním sledem armády a jednotkami v dotyku, rozptýlení hlavních úderných prostředků armády na široké pásmo a tím celkový pokles hustoty dělostřelectva a tanků. Další nevýhodou je otázka velení, která v daném případě, zvláště útočí-li armáda na několika směrech, vyžaduje nejen dokonalých pojítek, ale i vysoce organisované činnosti štábů všech velitelských stupňů. Je podstatně snížena možnost pozorování na stupni armády, protože velitel armády nemá možnost přehlédnout celý prostor průlomu. Může se spokojit jen vzdušným pozorováním pomocí vrtulníku nebo televizního přenosu vývoje boje na jednotlivých směrech úderů divisí prvního sledu. Vážnou otázkou je včasná likvidace nepřátelských uskupení mezi jednotlivými směry úderů divisí prvního sledu. Nebude-li tato podmínka splněna, bude volnost manévru druhého sledu armád svázána a výhody uvedené v článku se změní v nevýhody. Další nevýhodou je pravděpodobné větší použití zbraní hromadného ničení, zvláště na první pásmo obrany nepřítele. Přiložené náčrty vycházejí ze všeobecných teoretických předpokladů a nutno je přizpůsobit konkrétním podmínkám na bojišti.

Jde o úplně nové pojetí průlomu vševojskovou armádou, kdy se pásmo průlomu podstatně zvětšuje, čímž se získávají lepší podmínky pro manévr a tím i ke klamání nepřítele o směru hlavního úderu jak vševojskové armády, tak i velitele frontu. Zlepšení možnosti manévru útočící armády podstatně ztěžuje plánování a provedení úderů nepřátelskými zbraněmi hromadného ničení, provedení protiztečí a protiúderů, tj. nutí velitele polní armády a velitele sborů k větší pasivitě. Taktéž hrozba protipřípravy je do určité míry podstatně snížena. Soudobé mohutné zbraně umožňují provedení průlomu na několika směrech, je však věcí diskuse, aby zásadní myšlenky v článku uvedené byly jak dále rozpracovány, tak i kritisovány, aby byly zjištěny všechny výhody a nevýhody tohoto způsobu průlomu a aby byly rozpracovány do všech detailů tvořících komplex otázek armádní útočné operace.